

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه مشاوره

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته ی مشاوره گرایش خانواده

**رابطه بین طرحواره های جنسی با رضایت جنسی و سازگاری
زناشویی در فرهنگیان متأهل شهر فلاورجان**

استاد راهنما:

دکتر مریم فاتحی زاده

استاد مشاور:

دکتر فاطمه بهرامی

پژوهشگر:

عیسی مرادی

شهریور ۱۳۹۱

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات
و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه
متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه مشاوره

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته ی مشاوره، گرایش خانواده

عیسی مرادی

تحت عنوان:

رابطه بین طرحواره های جنسی با رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در فرهنگیان متاهل شهر فلاورجان

در تاریخ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه به تصویب نهایی رسید.

۱- استاد راهنمای پایان نامه:	دکتر مریم فاتحی زاده	با مرتبه ی علمی استادیار امضا
۲- استاد مشاور پایان نامه:	دکتر فاطمه بهرامی	با مرتبه ی علمی استاد امضا
۳- استاد داور داخل گروه:	دکتر سید احمد احمدی	با مرتبه ی علمی استاد امضا
۴- استاد داور خارج از گروه:	دکتر کریم عسگری	با مرتبه ی علمی دانشیار امضا

امضای مدیر گروه

چون بیندی شهوتش را از رغیف

سر کند آن شهوت از عقل شریف

(مولوی، مثنوی معنوی، دفتر ششم)

تشکر و قدردانی

از اساتید ارجمند، سرکار خانم دکتر مریم فاتحی زاده به عنوان استاد راهنما و سرکار خانم دکتر فاطمه بهرامی به عنوان استاد مشاور که زحمت راهنمایی بنده را در انجام این پژوهش تقبل فرموده اند کمال سپاس و تشکر را دارم.

بر خود لازم می دانم از تمام کسانی که در راه رشد و توسعه فرهنگ این مرز و بوم گام بر می دارند تشکر و قدردانی کنم.

تقدیم به

پدر و مادرم

که هر چه دارم از اندیشه پاک آنهاست.

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین طرحواره های جنسی با رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در بین فرهنگیان متاهل شهر فلاورجان بوده است.

طرح پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه فرهنگیان متاهل شهر فلاورجان بود. نمونه آماری شامل ۵۰ نفر مرد و ۵۰ نفر زن بوده و به روش تصادفی انتخاب شده اند. ابزار پژوهش عبارت بود از مقیاس طرح واره های جنسی، پرسشنامه رضایت جنسی و پرسشنامه سازگاری زناشویی. تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS و آزمون های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون انجام گرفت. نتایج نشان داد که بین طرح واره های جنسی مردان و زنان با رضایت جنسی و سازگاری زناشویی رابطه معنادار وجود دارد و مشخص شد که افرادی که دارای طرح واره جنسی مثبت بودند، رضایت جنسی و سازگاری بیشتری داشتند. همچنین طرحواره های جنسی رضایت جنسی و سازگاری زناشویی را پیش بینی کردند.

نتایج این پژوهش همسو با پژوهش های قبلی نشان داد که بین طرح واره های جنسی و متغیرهای جنسی و زناشویی رابطه وجود دارد و همچنین متغیرهای جنسی قادرند سازگاری زناشویی را پیش بینی کنند.

کلمات کلیدی: طرح واره های جنسی، رضایت جنسی، سازگاری زناشویی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه	۱
۲-۱ بیان مسئله	۴
۳-۱ اهمیت پژوهش	۹
۴-۱ اهداف پژوهش	۱۱
۵-۱ فرضیه های پژوهش	۱۱
۶-۱ متغیر های پژوهش	۱۱
۷-۱ تعاریف نظری و عملیاتی متغیر های پژوهش	۱۲

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱-۲ مقدمه	۱۴
۲-۲ مبانی نظری و پژوهشی	۱۵
۱-۲-۲ طرحواره های جنسی	۱۵
۱-۱-۲-۲ مدل دو قطبی طرحواره های جنسی	۱۵
۲-۱-۲-۲ انواع طرحواره ها در مردان و زنان	۱۸
۳-۱-۲-۲ تعریف و ویژگی های طرحواره های جنسی	۲۰
۴-۱-۲-۲ طرح واره های جنسی و ویژگی های فردی	۲۱
۵-۱-۲-۲ طرح وار های جنسی و متغیر های ارتباطی	۲۶
۶-۱-۲-۲ طرحواره های جنسی و متغیر های اجتماعی فرهنگی	۲۹
۲-۲-۲ سازگاری زناشویی	۳۰
۱-۲-۲-۲ تعریف و ویژگی های سازگاری زناشویی	۳۰
۲-۲-۲-۲ سازگاری زناشویی و ویژگی های فردی	۳۳
۳-۲-۲-۲ سازگاری زناشویی و متغیرهای ارتباطی	۳۴
۴-۲-۲-۲ سازگاری زناشویی و رضایت جنسی	۳۶
۳-۲-۲-۲ رضایت جنسی	۳۸
۱-۳-۲-۲ تعریف و ویژگی های رضایت جنسی	۴۰

عنوان صفحه

۲-۲-۲ رضایت جنسی و ویژگی های فردی ۴۰

۲-۲-۳ رضایت جنسی و متغیرهای ارتباطی ۴۲

فصل سوم: روش پژوهش

۱-۳ مقدمه ۴۵

۲-۳ روش پژوهش ۵۱

۳-۳ جامعه آماری ۵۱

۴-۳ روش نمونه گیری و اجرا ۵۱

۵-۳ ابزار پژوهش ۵۴

۱-۵-۳ مقیاس طرحواره جنسی ۵۴

۲-۵-۳ آزمون سازگاری زناشویی لاک - والاس ۵۷

۳-۵-۳ پرسشنامه رضایت جنسی ۵۸

۴-۵-۳ پرسشنامه جمعیت شناختی ۵۹

۶-۳ روش تجزیه و تحلیل آماری ۵۹

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۱-۴ مقدمه ۶۰

۲-۴ آمار توصیفی ۶۱

۱-۲-۴ شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش ۶۱

۳-۴ آمار استنباطی ۶۳

۱-۳-۴ بررسی نرمال بودن داده ها ۶۳

۲-۳-۴ یافته های مربوط به فرضیه ها ۶۴

۱-۲-۳-۴ فرضیه اول ۶۴

۲-۲-۳-۴ فرضیه دوم ۶۵

۳-۲-۳-۴ فرضیه سوم ۶۶

۴-۲-۳-۴ فرضیه چهارم ۶۶

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱-۵ مقدمه ۷۰

۲-۵ خلاصه نتایج پژوهش ۷۲

صفحه	عنوان
۷۳.....	۳-۵ بحث و نتیجه گیری
۷۳.....	۱-۳-۵ فرضیه اول
۷۴.....	۲-۳-۵ فرضیه دوم
۷۷.....	۳-۳-۵ فرضیه سوم
۷۸.....	۴-۳-۵ فرضیه چهارم
۷۹.....	۴-۵ محدودیت ها و پیشنهادهایی برای پژوهش ها در آینده
۸۱.....	۶-۵ پیشنهاد های کاربردی برای روانشناسی و مشاوره
۸۴.....	پیوست
۹۱.....	منابع و مآخذ

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۱۹.....	جدول (۱-۲): مدل دو قطبی طرحواره های جنسی
۵۱.....	جدول (۱-۳): توزیع افراد انتخاب شده در نمونه
۵۲.....	جدول (۲-۳): توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر اساس متغیر جمعیت شناختی جنسیت
۵۲.....	جدول (۳-۳): توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر اساس متغیر جمعیت شناختی سن
۵۳.....	جدول (۴-۳): توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر اساس متغیر جمعیت شناختی تحصیلات
۵۳.....	جدول (۵-۳): توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر اساس متغیر جمعیت شناختی مدت ازدواج
۵۳.....	جدول (۶-۳): توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر اساس متغیر جمعیت شناختی تعداد فرزندان
۵۵.....	جدول (۷-۳): دامنه نمرات خرده مقیاس طرحواره های جنسی مردان
۵۵.....	جدول (۸-۳): دامنه نمرات خرده مقیاس طرحواره های جنسی زنان
۵۶.....	جدول (۹-۳): همسانی درونی مقیاس طرحواره جنسی مردان
۵۶.....	جدول (۱۰-۳): همسانی درونی مقیاس طرحواره جنسی زنان
۶۱.....	جدول (۱-۴): میانگین و انحراف استاندارد نمرات طرحواره های جنسی مردان
۶۱.....	جدول (۲-۴): میانگین و انحراف استاندارد طرحواره های جنسی زنان
۶۲.....	جدول (۳-۴): میانگین و انحراف استاندارد نمرات رضایت جنسی
۶۲.....	جدول (۴-۴): میانگین و انحراف استاندارد سازگاری زناشویی
۶۳.....	جدول (۵-۴): آزمون پیش فرض نرمال بودن نمرات در پرسشنامه ها برای مردان
۶۳.....	جدول (۶-۴): آزمون پیش فرض نرمال بودن نمرات در پرسشنامه ها برای زنان
۶۴.....	جدول (۷-۴): همبستگی بین رضایت جنسی و طرحواره های جنسی در مردان
۶۴.....	جدول (۸-۴): همبستگی بین رضایت جنسی و طرحواره های جنسی در زنان
۶۵.....	جدول (۹-۴): همبستگی بین سازگاری زناشویی و طرحواره های جنسی مردان
۶۵.....	جدول (۱۰-۴): همبستگی بین سازگاری زناشویی و طرحواره های جنسی در زنان
۶۶.....	جدول (۱۱-۴): همبستگی بین متغیرهای جمعیت شناختی و سازگاری زناشویی مردان
۶۶.....	جدول (۱۲-۴): همبستگی بین متغیرهای جمعیت شناختی و سازگاری زناشویی زنان
۶۷.....	جدول (۱۳-۴): مدل رگرسیون پیش بینی سازگاری زناشویی در مردان

۶۷.....	جدول (۴-۱۴): تحلیل واریانس مدل
۶۸.....	جدول (۴-۱۵): ضرایب استاندارد و غیر استاندارد معادله رگرسیون سازگاری زناشویی در مردان
۶۸.....	جدول (۴-۱۶): مدل رگرسیون پیش بینی سازگاری زناشویی در زنان
۶۹.....	جدول (۴-۱۷): تحلیل واریانس مدل
۶۹.....	جدول (۴-۱۸): ضرایب استاندارد و غیر استاندارد معادله رگرسیون سازگاری زناشویی در زنان

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

در هر جامعه افراد بنا بر دلایل شخصی و اجتماعی وارد رابطه زناشویی می شوند. بعضی از کارکرد های مهم ازدواج به صورت زیر فهرست شده اند:

- هنجارهای اجتماعی عمدتاً از طریق واحد پایدار خانواده منتقل می شود.
- کودکان اغلب قوانین و هنجارها را از والدین یا بستگان فرا می گیرند .
- علاوه بر این ازدواج شامل یک مشارکت اقتصادی برای انجام کارهای خانه به منظور بزرگ کردن فرزندان و تامین مالی آنها می باشد (کروکس و بائور^۱، ۲۰۰۵).

از آنجا که ازدواج کارکردهای مختلفی در زندگی افراد دارد ، اهمیت آن و عوامل مؤثر بر تداوم آن نباید دست کم فرض شود. افراد خواهان داشتن رابطه ای شاد و رضایت بخش با همسر خود هستند و پژوهش ها نشان

¹ -Crooks & Baur

داده است که افراد متاهل نسبت به دوران مجرد خود از نظر جسمی و روانی شادتر و سالم تر هستند (هورویتر^۱ و همکاران ۱۹۹۶؛ پریر و هایز^۲، ۲۰۰۳، به نقل از کروک و بائر، ۲۰۰۵).

کارکرد های خانواده به پیامد های اجتماعی و اقتصادی آن محدود نمی شود. جامعه تجلیات رفتار جنسی در ساختار خانواده را، به رسمیت می شناسد (کریستوفر و کیسلر^۳، ۲۰۰۴). خانواده زمانی می تواند به کارکرد های خود دست پیدا کند که در سازگاری و رضایت باشد.

بدون شک رابطه ی جنسی در روابط خانوادگی ادغام شده است. ازدواج را می توان صمیمی ترین رابطه ای دانست که افراد داوطلبانه وارد آن می شوند (هالفورد، کلی و مارکمن^۴، ۱۹۹۷).

عملکرد جنسی زوجین یکی از مهمترین عواملی است که در کیفیت رابطه زناشویی و نیز سازگاری زوج تاثیر گذار است. رابطه جنسی زوج را به عنوان یک مدل کوچک از کل رابطه زوج در نظر می گیرند.

آندرسون، سیرانوسکی و اسپیندل^۵ (۱۹۹۴) با معرفی طرحواره های جنسی، مردان را به دو دسته شماتیک^۶ (دارای طرحواره جنسی) و غیر شماتیک^۷ (فاقد طرحواره جنسی) تقسیم کرده اند. آنان زنان را به گروه های طرحواره مثبت، دو طرحواره ای، طرحواره منفی و بدون طرحواره تقسیم کردند. طبق نظر این محققان افرادی که دارای طرحواره مثبت می باشند خود پنداره جنسی شان را نیز مثبت ارزیابی می کنند. این افراد در هنگام رابطه جنسی برانگیختگی بالایی را گزارش می دهند، عمیقاً وارد رابطه جنسی شده و رفتارهای جنسی متنوع را مثبت ارزیابی می کنند. در مقابل افراد با طرحواره ی منفی بیشتر مسائل جنسی را با دیدی منفی ارزیابی می کنند و هنگام رابطه جنسی هیجانات منفی و اضطراب را تجربه می کنند. آنها از شرکت در رابطه جنسی اجتناب می کنند و گله مند هستند که دوستشان نمی دارند و رهایشان کرده اند. دو طرحواره ای ها، طرحواره های مثبت و منفی را با هم دارا می باشند و نسبت به مسائل جنسی دیدی متضاد و دوگانه دارند. بدون طرحواره ها نیز تا حدودی شبیه دو طرحواره ای ها هستند اما به نسبتی ضعیف تر. این گروه روابط جنسی رمانتیک کمی دارند. اگرچه آنها به مسائل جنسی با دید منفی نگاه نمی کنند ولی برای بهبود روابط جنسی و نیز تجربیات جدید جنسی تلاش نمی کنند. این گروه نیز اجتناب بالا و میل جنسی کم را گزارش می دهند.

^۱ -Horwitz

^۲ -Prior & Hayes

^۳ -Christopher & Kisler

^۴ - Halford, Kelly & Markman

^۵ -Anderson, Cyranowski & Espindle

^۸ -Schematic

^۹ -Aschematic

با این حال طرحواره های جنسی توجه محققان دیگری را به خود جلب کرده است. در چندین پژوهش تلاش شد طرحواره های جنسی بیشتر مورد بررسی قرار گیرند. این تحقیقات نشان داد که طرحواره های جنسی با متغیرهای زیادی در ارتباط می باشند (ویدرمن و هارست^۱، ۱۹۹۷).

به نظر می رسد که طرحواره های جنسی با متغیرهای دموگرافیک، جنسیتی و ارتباطی رابطه دارد. با این حال با توجه به این واقعیت که آنها نشانگر یک جزء شناختی مهم می باشند، متغیرهای دیگر نیز باید مورد بررسی قرار بگیرند. از این رو به رغم موضع انتقادی نسبت به جنبه شناختی مسائل جنسی، هر جزء تمایلات جنسی نیازمند تحقیق و بررسی دقیق است. چون تمایلات جنسی پدیده ای زیستی - روانی - اجتماعی است (کرینگ^۲، ۲۰۰۰، به نقل از هیل^۳، ۲۰۰۷).

رضایت جنسی یکی از فاکتورهای مهم در هر رابطه صمیمی است که مؤلفه های جنسی دارد. پژوهش ها بیانگر این موضوع اند که رضایت جنسی با مؤلفه های جنسی و غیر جنسی رابطه مانند طول مدت ازدواج، نگرش زوجین، سازگاری زناشویی، ارتباط کلی بین زوجین، ارگاسم و فراوانی مقاربت و توافق جنسی بین زوجین رابطه دارد (گاسمن و همکاران^۴، ۲۰۰۳؛ باسات^۵، ۲۰۰۴؛ فیشر و مکناولتی^۶، ۲۰۰۸).

رضایت جنسی^۷ با طرحواره های جنسی نیز ارتباط دارد. هر چند این ارتباط به دلیل پژوهش های اندک تا حدودی نامشخص مانده است. آندرسون و سیرانوسکی (۱۹۹۸) نشان دادند که زنان دارای طرحواره مثبت نسبت به زنان دارای طرحواره منفی رضایت جنسی بیشتری دارند.

بنابراین شناخت تمایلات جنسی به عنوان عاملی پیشگیرانه در راستای تحکیم و حفظ بنیان های خانواده امری ضروری به نظر می رسد، با این حال علیرغم تاثیر بسزای طرحواره جنسی بر رضایت جنسی و سازگاری زناشویی، مطالعه این سازه و رابطه ی آن با متغیرهای دیگر در کشور ما چندان مورد توجه قرار نگرفته است. پژوهش حاضر تلاشی در این راستا است.

¹ - Wiederman & Hurst

² - Kring

³ - Hill

⁴ - Gossman

⁵ - Basat

⁶ - Fisher & McNulty

⁷ - Sexual satisfaction